
Kdo nosil můj talár?

Kdo nosil můj talár?

Zahraniční kolega, dnes profesor na uznávané Mount Holyoke College ve městě South Hadley ve státě Massachusetts a absolvent Harvardu se ptal, zda na památku jeho vystoupení na Univerzitě Karlově mu dají talár. Musela jsem mu říci, že nedají.

Můj soukromý dojem je, že ten černý oděv dostat nemůže, protože všechny osobně nosil mistr Jan Hus a jeho kolegové hluboko v patnáctém století. Od té doby se talár neměnil, a pokud v jeho kapse někdo najde plátěný kostkovaný, nebo ještě hůř - bílý krajkový - kapesník, novodobou minci, nebo cokoli jinak nepatřičného, měl by to okamžitě hlásit. Talár i biret byl vyroben pro muže středověké postavy, opatřeného bradkou a patřičnou důstojností. Proto dodnes sluší vousatým a poněkud usedlým mužům. Vezme-li na sebe biret mladší holobrad, nebo dokonce žena, vyvolává v publiku dojem, že do řady zasloužilých akademiků, vedených tradičně elegantním pedelem, se vloudila škodná. Ostatně v mém pocitu mne utvrdil i text, který vyrobila Dara – Marcela Tomková. Absolvovala na lékařské fakultě UK v Hradci Králové stomatologii, zajímá se o historii a má pozoruhodné webové stránky o středověkých kostýmech. Píše tam:

„Táborité, jako nejpřísnější část Husitů, prosazovali asketický způsob života, který se odrážel i v přísnosti oblékání. Neustále se proto přeli s Pražany, kteří se neohdrali vzdát svých módních a drahých šatů, líčení a složitých účesů. Táborité bojovali proti kadeření vlasů i vousů, snažili se omezit i vlečky na suknicích, drahé kožešinové podšívky pláštíků a veškeré ozdoby. Prosazují prostý šat jako je klasická suknice podšitá kožešinou, u nohavic se potlačuje přílišná těsnost. Celkově se bojuje proti velké pestrosti, která byla pokládána za zbytečný módní výmysl. Husité měli v oblibě jednoduchou kuklu, čepice a klobouk se nosily méně často. Ženy se oblékaly do uměřeně rozšířené suknice se živůtkem, roušky a pláště. Pro šat akademický byla vydána přísná statuta. Rektor pražské univerzity musel nosit hranostajovou čapku, v létě hedvábný biret. Přes červený talár potom oblékal hermelínový pláštěk. Mistři a doktoři nosili méně honosné, ale opět červené taláry a biret barvy příslušející určité fakultě. Bakaláři měli jednoduchý oděv bez hedvábné či kožešinové podšívky. Místo biretu museli nosit kuklu... Bohatší žáci se snažili uniknout této uniformitě používáním ozdobných pásků a kratších suknic. Studentský odpor proti stejnokrojům sílil, a tak byly na přelomu 15. a 16. století zrušeny“. Možná byly. Ale později se při promociích zase vrátily.

Pro ženy je talár i biret naprosto nepoužitelný. Zápas začíná už v předsáli. Najít něco, o co nebudete krok sun krok zakopávat, je neřešitelná úloha. Zvolit biret, který by nedegradoval důstojnost a nenuťil vás připadat si jako Hurvínek, je další zádrhel. A pak je tu ještě jeden, poněkud subtilnější problém. Hábit přes vlastní šaty by člověk ještě snesl. Ale jak se vyrovnat s tím, co si dát na hlavu. Není to příliš vědecké, ale při předposlední promoci jsem hledala nejen velikost, ale také model, který by vyhovoval estetickým normám. Bylo to v době, kdy média už několik týdnů burcovala proti parazitům.

Jenže i kdyby neburcovala. Pokud si akademici vezmou na hlavu cokoli, co je v nabídce, nejsem dostatečným akademikem. Uznávám, že mne to vylučuje ze společnosti renomovaných vědců. Příslušnou čepičku velmi detailně prohlížím, prohlížím dokonce i talár. Výsledek i řešení je pro mne přízemní a v porovnání s nekonečností vědy a výzkumu vlastně zanedbatelné.

Dala jsem si udělat (nákladem vlastním) dva birety, které v případě promoce vždycky беру s sebou. Mám tak záruku, že mi za a) padnou a nebudou mi odstávat uši, vylézat vlasy a vůbec, že se nebudu cítit nepatřičně a za b) že tradiční pokrývku hlavy budu nosit jen já a když bude nejhůř, zkontroluji, kdo ji čistil.

Nedávno jsem byla jako divák na promoci ČVUT. Šla jsem tam s oblíbeným předsudkem, že NAŠE ALMA MATER UNIVERZITAS CAROLINAE je nejstarší a nejkrásnější, protože sponze je latinská a atmosféra neopakovatelná. Betlémská kaple, kde se promoce konala, je jen chabá a pseudonejedlovská dodatečně zbudovaná náhražka originálu. Ale pár věcí bychom od techniků převzít mohli. Při promoci například představují ty, kteří budou mluvit, tak že i příbuzní z velké intelektuální nebo geografické dálky pochopí, že člověk v nejvyzdobenějším obleku není šéf celé univerzity, ale „jen“ pedel, nesoucí insigne.

Po úvodu je všem jasné, kdo je rektor, prorektor, děkan nebo proděkan. Přítomní příbuzní a přátelé mohou po projevech zatleskat. Mohou tleskat i svým absolventům.

A jako bonus – řečníci z řad pedagogů nedrží jen odbornou přednášku, ale nabádají absolventy, že mají být komplexní bytosti. A k tomu patří vedle rovnic a definic také knížky, divadla, film, hudba, obrazy, cestování, sport a pevná přátelství s lidmi doma nebo v zahraničí. Skoro se to zdráhám říct. Ti technici ke svým absolventům mluvili i o lásce.

Ale aby to nebylo všechno tak ideální. Mluvili tak kategoricky v mužském rodě, že se nevšimli, že mezi absolventy jsou také absolventky.

Barbora Osvaldová – autorka je vedoucí katedry žurnalistiky na FSV UK

Pro případné zájemce o informace o středověkých a dalších kostýmech, účesech apod. uvádím stránku [http://
bryn.webz.cz/bryn.html](http://bryn.webz.cz/bryn.html)